

エスペラントは心の国境を消すことばです

Organo de Hokkajda Esperanto-Ligo

Heroldo de HEL

N-ro 183

Majo 2019

HOKKAJDA ESPERANTO-LIGO

北海道エスペラント連盟

[Enhavo/目次]

・表紙、Enhavo/目次	P. 1
・2019年度初夏合宿のご案内/（文責：後藤純子）	P.2
・Reago al "Septembre, substrate en Tokio"/「九月、東京の 路上で」エスペラント版への反響/宮沢直人	P.3
・バスクエスペラント協会からの札状(原文)	P.5
・An die Freude / Al la Gojo/Fina Horo de la 9-a Simfonio de Ludwig van Beethoven/ベートーヴェン 交響曲第九番 終末合唱 「歓喜の歌」	P.6
・例言/ Antaŭparolo/二葉亭四迷/Esp-igis Ho ŝida	P.11
・Kondolence pro la forpaso de nia kara samideanino ABE Ejko/阿部映子さんをしのんで/HOŠIDA Acuši	P.15
・Danke ricevitaj (星田淳扱い--読みたい方はご連絡ください)	P.16
・辞書の訳語に注意/ HOŠIDA Acuši	P.17
・Protokolo de la 4a Komitata Kunsido de HEL/Kasjaro2019 2019年度第4回北海道エスペラント連盟委員会議事録	P.18
・[編集後記/Redaktanto parolas]	P.20

2019年度初夏合宿のご案内

HEL の伝統行事、初夏合宿の季節になりました。今年も当会員の柴田さんのご厚意で札幌市西区の柴田内科循環器研修センターをお借りして、下記の要領で実施します。

この機会に、エスペラント仲間と共に各自の学力を高めようではありませんか！（入門、初級、中級、会話クラスを予定）

尚、同時に行います入門講座の案内チラシを同封しますので、お友達やお知り合いの方に参加を呼びかけて頂けますようにお願いします。

記

○日時：2019年6月29日（土）13：00～18：30

6月30日（日） 9：00～12：30

○会場：柴田内科循環器研修センター（札幌市西区西野1条7丁目）

西野皮膚科クリニック駐車場の横。地下鉄「宮の沢」駅から
徒歩15分弱、又は、JRバス「西野2条6丁目」から徒歩
10分、又はJRバス「西町北17丁目」から徒歩5分。

○時間割：チラシのとおり。6月29日12時20分から受付開始

○参加費：資料代として500円

○申し込み：資料作成のため、参加を希望される方は、事前に

後藤純子（TEL/FAX:011-790-8056）又は HEL の電子メール
(Hokkaido_esp_ligo@yahoo.co.jp) にご連絡下さい。

どちらか1日のみ、又は途中から及び途中迄参加の方も歓迎します。

宿泊を希望される方は、申し出て下さい。

○駐車スペースあります。（チラシの裏に地図あり）

（文責：後藤純子）

Reago al "Septembre, substrate en Tokio"

「九月、東京の路上で」エスペラント版への反響

同志たち、

バスクエスペラント協会から礼状が来ました。スキャンした本文（　頁）を添付し、日本語訳を以下にはりつけます。

宮沢直人

トロソ 2019年3月10日

同志ナオトこんにちは、

この手紙をバスクエスペラント協会の名で君に出すにもかかわらず、僕は君を同志と呼ばせてもらいます。なぜなら僕たちはSAT(左翼エスペランチストの世界組織サート)メンバーであり、もし私の記憶が確かなら、僕たちはずっと以前に君と文通をしていました。

たいへん美しい「九月、東京の路上で」エスペラント版をだいぶ前に贈呈していただきました。今日Sennaciulo(SAT機関誌センナツィウーロ)の記事を読んで、君に礼状を書いていないことに気づきました。この手紙で僕の失礼をお詫びしたいと思います。僕のこんなに遅れた礼状は許されません。

バスクエスペラント協会は公式の団体ではなく事務所もあり

ませんが、ときおり集会をもち また定期的にネットなどで会議を開いています。メンバーたちは君の贈呈に感謝し、本の管理者として僕を指名しました。

僕は特に個人的に君たちの仕事に感謝したいと思います。様々な記事や本を読んだことがあるので、この事件について僕はすでにいくらかは知っていました。しかしこのように広範で詳しいのはありませんでした。僕は注意深くこの本を読み、それをまったく味合うことができました。抜きん出た本です。すべての SAT メンバーの書棚に装荷すべきです。この本をエスペラント訳し広めた君たちの仕事に感謝すべきと考えます。願わくばこの道にエスペラント界を進めるべきであり、特に労働者エスペラント運動はこのような宝石で豊かにさせることができます。僕たちは未来に再び繰り返されるがゆえ、僕たちの過去を知るべきなのです。君と同じようなもので文通できないことを、ただ僕は残念に思います。バスクエスペラント協会は、今日まで子供向けの本か、バスク語についての特定の本しか出していません。それらの本が君に興味があるのかはわかりません。

Nikolas Xil Carvalho 元気で！

バスクエスペラント協会からの札状（原文）



Nikolas Xil Carvalho
48 postakufka. 20400 Tolosa. Gipuzkoa. EH/Euskia

An Fhiriinne in Aghaidh an tSaol

Toloso, la 10-an de Marto 2019-a

Estimata kamarado Naoto, saluton:

Kvankam mi skribas nome de Eŭska Esperanto-Asocio mi alparolas ci per "kamarado" ĉar ni estas membroj de SAT kaj, krome, se mia memoro ne tro feblas, iam antaŭ multaj jaroj ni estis korespondantoj.

Jam antaŭ longe ni ricevis belegan donacon, nome ekzempleron de "Septembre, surstrate en Tokio". Hodiaŭ mi legis pri ĝi en Sennaciulo kaj memoris, ke mi ŝuldis dankleteron pro ĝi. Per tiuj ĉi linioj mi klopodas pardonigi mian malafablecon. Estas nepardoninda mia tiom longa prokrastado.

Kvankam EEA estas neformala organizo, kiu ne havas sidejon, ni renkontiĝas de tempo al tempo kaj regule interkomuniĝas per diversaj medioj. La membraro dankas pro la donaco kaj taskis min gardanton de la libro.

Mi persone volas speciale danki pro la laboro. Mi jam iom konis pri la afero ĉar mi estas leginta pri ĝi en diversaj artikoloj kaj libroj. Sed tiom amplekse kaj detale ne. Mi atente legis la libron kaj vere ĝuis ĝin. Elstara libro. Ĝi endas estis en la biblioteko de ĉiu SAT-ano. Dankenda via laboro ĝin esperantigi kaj disvasti. Espereble oni daŭrigos sur tiu vojo kaj Esperanto, kaj la Laborista Esperanto-Movado speciale, povos riĉigi sin per tiaj juveloj. Ni konu nian pasinton por en ripeti ĝin estonte.

Mi povas nur bedaŭri ĉar ni en povas korespondi per similajo al ci. EEA eldonis ĝis nun nur infanlibrojn aŭ verkojn tre specifajn pri la eŭska lingvo. Mi ne scias, ĉu io tia interesus al ci.

Dezirante ĉion bonan kamaradece salutas:

Fartu bone!



An die Freude / Al la Gojo
Fina Horo de la 9-a Simfonio
de Ludwig van Beethoven

ベートーヴェン 交響曲第九番 終末合唱

歓喜の歌

原語（ドイツ語：Friedrich Schiller）—

エスペラント（Kolomano Kalocsay）—

エスペラント直訳（星田・Manfred）一対訳

ベートーヴェンの 交響曲第九番 終末合唱「歓喜の歌」は
多くの人に知られているし 合唱団で歌った方もあるでしょう。
この歌はEsp.に訳されておりEsp.で歌えます。歌のことば
(歌詞)は詩、それも定型詩の形が普通です。

定型とは？ 音(母音)の数が決まっている定型詩があります。
日本の詩では 短歌(5-7-5-7-7)や 俳句(5-7-5)が
そうですね。

昨年の初夏合宿・中級では「若きウタリに」に挑戦してみた。
原文(短歌)の意味を伝えて 母音の数も合わせるのに
みなさんご苦労でした。一人ちゃんとできた人がいて
有望！ と思ったらドイツに留学してしまった。うーむ！

この「第九」の歌詞、Esp.で歌えるように訳してある、
ということは 当然、原文の意味を伝えて さらに音(母音)の
数(リズム)も合わせてあるわけです。

訳した人は Kolomano Kalocsay (kalocajと読む)、Esp-ujو
最高の詩人と見られている人。その人の「詩を訳する」tekniko
を のぞいて見よう。
エスペラント直訳（星田・Manfred）は もとの詩の意味を
原文(詩)に出来るだけ忠実に訳してみたものでドイツの
S-ro Manfred Westermayer の意見も加わっています。

ヨーロッパの定型詩では各行(verso)の母音の数を合わせた
うえ 行の終わりの音をほかの行の終わりと対応させる(脚韻を
踏む)工夫もしています。この詩でその工夫も確認できます。
(星田淳)

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum.

Deine Zauber binden wieder,
Was die Mode streng geteilt;
Alle Menschen werden Brüder,
Wo dein sanfter Flügel weilt.

Wem der große Wurf gelungen,
Eines Freundes Freund zu sein,
Wer ein holdes Weib errungen,
Mische seinen Jubel ein!

Ja, wer auch nur eine Seele
Sein nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund!

Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur,
Alle Guten, alle Bösen
Folgen ihrer Rosenspur.

Küsse gab sie uns und Reben,
Einen Freund, geprüft im Tod;
Wollust ward dem Wurm gegeben,
Und der Cherub steht vor Gott.

Ĝoj! Fajrero belradia!
Elizea di-filin'
fajrebrie ni al via
templo iras, preĝi vin.

Ĉesu, de vi sorĉligate
de l' rigora mod' la ŝir',
ĉiuj homoj sentas frate,
se vi ŝirmas per flugil'.

Se la granda ĵet' bontrafis
kaj amikon gajnis vi,
se virina am' vin ravis:
Vin enmiksu kun ĝojkri'!

Jes, se eĉ nur unu koro
estas via en la mond'
Kaj se ne -- do vin kun ploro
stelu for el nia mond'.

Ĉiu sur la brust' Natura
suĉas sukron de la ĝoj'
kor' malbona, koro pura
sekvas ŝin laŭ roza voj'.

Si vinberojn, kisojn donas
kaj amikon sen pridub',
en volupt' la vermo dronas,
vidas Dion la kerub'.

Laŭvorta traduko de la originalo

原文の直訳（エスペラント）

Ĝojo, bela di-fajrero,
Filino el Elizeo.
Ni eniras fajr-ebrie,
Diecino vian sanktejon.

Via sorĉo ligas ree
Kion la modo severe *siris* (dividis)
Ĉiuj homoj iĝas fratoj,
Kie via *mola* flugilo restas. (milda)

Tiu, al kiu la granda provo sukcesis,
Esti amiko de ~~unu~~ amiko,
Tiu, kiu ĉarman edzinon akiris,
Sin enmiksu en ĝojkrio!

Jes, ankaŭ kiu nomas nur unu *koron*- (animon)
Kiel sian sur la terglobo!
Kaj kiu neniam povis, tiu forigū
Plorante el ĉi tiu rondo! (ligo)

Ĝojon trinkas ĉiuj estaĵoj
Ĉe la brustoj de la naturo
Cxius bonuloj, cxiuj malbonuloj
~~Ĝio bona, ĝio malbona~~
Sekvas sian rozan vejon. (spuron)
Kisojn donis ŝi (ĝojo) al ni kaj vitojn,
Kaj amikon, testitan per morto;
(provitan en la morto)
tion mi ne komprenas (eble amiko, kiu pretas morti por savi la amikon ?)
Volupto estis al vermo donita,
Kaj la kerubo staras antaŭ Dio.

Froh, wie seine Sonnen fliegen
Durch des Himmels prächit'gen
Plan,
Laufet, Brüder, eure Bahn,
Freudig wie ein Held zum Siegen!

Kiel sur la pompaj vojoj
sunoj sur la firmament',
gaje maršu, frata gent',
kiel venki la herooj!

Seid umschlungen Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Brüder! · überm Sternenzelt
Muß ein lieber Vater wohnen.

Jen brakumoj al milmiloj,
Jen ĉi kis' al tuta mond'!
Fratoj! super stela rond'
loĝas patro por ni, filoj!

Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn überm Sternenzelt!
Über Sternen muß er wohnen.

Ĉu genuas vi, milmiloj?
Vi kreinton sentas, mond'?
Serĉu super stela rond',
loĝas Li trans astro-briloj!

Laŭvorta traduko de la originalo
原文の直訳（エスペラント）

Ĝoje, kiel la sunoj flugas
Laŭ la ĉiela pompa plano,

Kuru, fratoj, vian vojon,
Ĝoje, kiel heroo al la venko!

Ĉirkaŭbraku vin, milionoj!
Ci tiun kison al la tuta mondo!
Fratoj! Super stela ĉielo
Loĝas kara patro certe.

Ĉu vi genuas, milionoj?
Ĉu vi sentas kreinton, (de la) mondo?
Serĉu lin super stela mondo!
Super steloj loĝas li certe.

例 言

一、余曾て事を以て遼寧瀋陽に遊べる時、
偶々交を同地のエスペラント協會々頭が
ストニヨフ氏と結び、始て氏より群かに
世界語の事を聞くを得たり。氏久しう日
本語にて、其教科書を刊行せんの意あり、
余に一臂の力を添へんとを乞はる、余欣
然として其意を領し、便ち氏に就きて界
此新語の一斑を傳習し、又氏の率ゆるエ
スペラント協會に入會し、數々其集會に
出席して、親しく會員諸子の如何に熱心
に之を研究しつゝあるかを目撲したり。
其後滿洲を経て北京に入り、故あひて留
りて遂に日本に回らず、満洲中が兵逼か
に當を寄せて教科書翻譯の聚衆に成らざ
るや否やを聞はる、且つ曰く君が翻譯せ
らるべき事をワルシャワのドクトル、
ザンコフに通報したるに、ドクトルは

Antaŭparolo

Kiam mi vizitis Vladivostokon, hazarde mi konatis kun S-ro Postnikov, estro de tia Esperanto-societo. Li detale informis min pri la mondolingvo (Esp.). De antaŭe li volis eldoni lernolibron de Esperanto en la japanalingvo kaj petis min kunkalbi kun li. Kun plezuro mi konsentis lin, tuj ekklernis de li tiun novan lingvon (Esp-on), aligis al lia Esp.-societo, ofte ĝeestis ĝiajn kunevenojn kaj vidis, kiel diligente la ĉeestantoj studas la lingvon.

Poste mi iris tra Mancurio al Pekino, kaj ĉi mi devis resti tie longe, do ne povis tuj reveni al Japanio. Tiam S-ro Postnikov skribis al mi en Pekino demandante, ĉu la tradukado de la lernolibro estas jam finita eĉ ne. Li skribis ankaŭ, ke li skribis al D-ro Zamenhof

如何に悦びりけん、其豫告は忽ち最近の
の深國エスペラント協會々報に出でたり
願はく速かに業を卒へよと、當時余の身
邊には俗務遠離、往々徹宵睡らざること
あり、未だ筆を執りて此閑事業に従ふ能
はず、かくて三十六年の夏日露の關係商
く切迫せる頃、余の志望も遂に不成功に
終り、懊々として歸朝し、是より永く世
と相謝して又時事を省せず、終日書齋中
に兀坐して、茫然として我の我たるを忘
るゝこゝもあり、是に於てボ氏との契約を
果さんことを思ひ、暇あるごとに筆を執
りて今年八月翻譯の業漸く就る、此書即
是也。

…、ボ氏が命に任せし教科書といふは、此
書の發明者として有名なるドクトル、ザ
メンゴフが自ら筆を握りて起草せし歴史
の教科書なり、現に各國語に翻譯せらる
るものゝ原本に係ると雖も、元と識入の

pri la traduk-plano, kiu multe gojigis la D-ro Postnikov aldonis, ke tiu informo jam aperis en la organo de Rusia Esperanto-Asocio, do mi efektivigu la tradukadon baldau. Tiam mi havis tiel multajn farendojojn, ke mi ofte ne povis dormi en nokto. Do mi ne povis komenci tradukadon.

Tiel, somere de 1903 strečigis la rilato inter Rusio kaj Japanio. Mi devis reveni al Japanio sen sukceso de la traduka afero. En melankolio kaj malkontento mi devis sidadi foranime kaj sinforgese en mia libroĉambro. Kaj tiam mi kuragigis min por plenumi la promeson kun S-ro Postnikov. Mi komencis traduki uzante mian libertempon kaj nun mi finis la laboron —. Jen ĉi tiu libro estas la frukto.

La lernolibro al mi komisiita de S-ro Postnikov estas ruslingva, verkitा de Lingvo-iniciatinto D-ro Zamenhof mem. ĝi estas la originalo de kelklingvaj lernolibroj jam tradukitaj. Sed la originalo estas essence verkita por rusoj,

爲に著したるものなれば、之を原文の儘に翻譯して我國人に進めがたき點あり。
が氏も此に處る所よりて著作上の斟酌増減は一に命に委せられたれば、余の淺學を顧みず叨りに大家の著書に向つて剪裁を加へたり。僭越の罪は固より甘じて受くる所也。

——ザメンゴフ氏が此書の緒言に記したる所を抜ずるに、世界通用語の必要は識者の共に認むる所なれども、千八百八十七年の末、氏が始めて多年研究の結果を公にする迄には、未だ實用に適する新語の發明せられたるものなく、唯千八百一年(誤り正しくは1879年)に世に發表せられたる一の「オラビュック語のみありて、幾に一部の學者間に研究されたれど、元來此語は僅りに人爲的にして學理上の根柢も確實ならず。さればエスベラント語の世に流布するに及び、此語はいつとなく跡を收めて、現

ti al simpla tradukajo ne bone taŭgas por japanoj. Ankau S-ro Postnikov komprenas tion kaj bezonatajn modifojn de la originalo ti lasis al mia konsidero.
Do mi kurage aŭdacis modifi partojn de la enhavo. Do, kompreneble mi havas kulpon de tia arroganteo.

Laŭ la antaŭparolo de S-ro Zamenhof por ĉi tiu libro, Kvankam oni jam komprenas la neceson de la internacia lingvo, sed ĝis 1887, kiam li publikigis sian Lingvoplanon multjare konstruitan, ne trovigis praktike uzeblia internacia lingvo publikigita.
Tiam trovigis nur unu lingvo-plano nomata "Volapük" publikigita en 1801 (eraro: pravas 1879). Kvankam iom da ĝiaj studentoj ekzistis, tiu lingvo estis tro "arteferita" kaj ne havis stabilan sciencan bazon, tial ĝi baldaŭ malaperis, dum Esperanto disvastiĝis

に歐洲の各國に於て盛に研究せらるゝもの

は獨り此エスペラント語あるのみ。

一、ザムンゴフ氏がニスペラントの發明に從事するや、其苦心したる點凡そ四あり

即ち(一)成るべく文法を簡にすること、

(二)造語法を容易にすること、(三)基本とする所の語を遙く歐洲各國の國語中より拾ひ集むること、(四)語音圓滑して變化自在に、且つ内容の豊富ならんことを期すること、是なり。氏の緒言には此等の目的を達する徑路を詳記しめられど、要なれば此には省く、學者暉氏が此等の目的を十分に達し得たることを記すれば則

ち足る。

一、氏の緒言にも見えたる如く、エスペラントの文法は三十分間の研究を以て十分に會得すべく、又其基本語は約千語に過ぎざれば、之を記すのは數日のみ、世人勤もすれば其本筋にして實用に當ら

kaj nun studata en multaj euxropaj landoj.
La ĉefaj problemoj, kiujn S-ro Zamenhof devis solvi por inventi Esperanton estis kvar, nome:

1. Ke la gramatiko estu laueble plej facila.
2. Ke già vortfrado estu facila.
3. Ke già fundamentaj vortoj estu kolektitaj el euxropaj lingvoj.
4. Ke già prononco estu facil a kaj fleksiĝu libere kaj enhavrice.

En lia antaŭparolo trovigas manieroj por efektivigi tiujn celojn, sed mi ne beznas ilin citi ĉi tie.

Kiel oni legas en lia antaŭparolo, 30 minutojn suficias por kompreni la gramatikon de Esperanto. Kaj giàj fundamentaj vortoj nombras nur cirkau mii, do oni bezonas nur kelkajn tagojn por noti ilin. Oni emas dubi ke Esperanto estas tro simpla kaj ne eblas praktiki.

Kondolence pro la forpaso de
nia kara samideanino **ABE Ejko**
阿部映子さんを しのんで

HOŠIDA Acuši

Samideanino ABE, ĉiam persista kaj fidela batatantino por
nia afero, forpasis en la 10-a de majo. Ho, Ve!!

「妹の一番の楽しみは読書でした」が故人のお姉さまのことば
だった。そう、阿部さんからは よくいろいろな人(文筆家、作
家と言える人達)が時にエスペラントについて書いた文のコピー
をもらうことがあった。読書の中でエスペラントが日本文化に
及ぼした影響に いつも気を付けていたように思える。

いつ頃から Esp-ulo に姿を見せていたのかな………と、機関
誌で探してみた。

Heroldo de HEL N-ro 23(mar. 1988)に「SES 会計の阿部映子さ
ん……」とある。31 年前のこと。N-ro 24 には「HEL 会計監査
の阿部映子さん」も出ている。このころから阿部さんの名で
会費関係のお知らせ、Tシャツの宣伝、講習へのお誘いなど。

1993 年からは Heroldo de HEL の編集にもかかわって「編集部だ
より」や「委員会報告」を よく出していた。最近ではエルプラ
祭りでお客さんを呼び込むチラシをいつも熱心に配っていたの
が思い出される。HEL 会計については昨年 11 月の入院・交代まで
お世話になりました。ありがとうございました。阿部さんの Esp.
文がないか、と気を付けたが見当たりません。全文献を調べたわ
けではないので 気づいた方はお知らせください。

Danke ricevitaj (星田淳扱い--、読みたい方はご連絡ください)

* Ponteto(Bulteno de Esperanto-Ligo en Regiono Kantoo) Marto 2019, n-ro 293 B5x16 頁のうち E.文 7 頁弱。トップの「第 68 回関東エスペラント大会(5 月、東京)に参加しましょう！」では韓国、中国の事情の講演予定。続いて学習講座案内 2 件：「第 10 回沼津通信講座(6 月 29 日八ヶ岳)、八ヶ岳エスペラント集中講座(5 月 3 日)。訳報：饗庭三泰(あいばみつやす)さん。"Mia vivo por Esperanto post emertigo/Ind u Devi Thapaliya"はネパールからのたより。

* NOVA VOJO :N-ro 560 aprilo 2019, EPA(エスペラント普及会)、A5 X24 頁のうち E.文は合計 6 頁。
"Zamenhof kaj Dia lingvo(1)/前田茂樹"は越年エスペラント講習での講演。「大本物語から学ぶ/矢野裕巳」は連載 13 回目、「エスペラント朗詠短歌通信添削/前田茂樹」は連載 28 回目。

* Novaĵoj Tamtam; n-ro 347/ aprilo 2019, Internacia Gazeto de Esperanto Jokohama(Hama-Rondo)/エスペラントよこはまのエスペラント文会報,A4X4 頁。巻頭記事行事記事は La Tamtam と共に通点が多い。La 114-a Legokunsido は "Pri arto kaj morto" と "Obstino"について。

* La Tamtam; 第 519 号、2019 年 4 月号、NPO 法人エスペラントよこはま会報。A4X10 頁、日本文。行事予定：第 2 面に「横浜にエスペラント博物館を」と Ambicia piano! 「3 月のハマロンダ・ベスペーロ報告、「春のお花見遠足会報告(4 月 1 日)」、「希望の鳩ヴェルダ・マーヨ[長谷川テルの歌/牧野三男]

* Sferilo 2019/4/28 電子受信

米国サンフランシスコ周辺の Esp.組織 (SFERO) の機関誌(4 月号)。5 月 4 日の月例会予告と先月の例会の報告。Duolingvo などネットで学ぶ人は多いが組織につながらねばそのまま消える、という困難が報告された。

* La Movado:関西エスペラント連盟 (KLEG) 発行、N-ro 819 majo 2019.;B5x16 頁のうち E.文 4 頁。巻頭記事は「被爆体験者、朴南珠さんの伝承/忍岡妙子」。「モバード俳句/広高正昭」はこの号の連載 60 回で終了。「日韓の国際行事が育んだもの[2]/堀田裕彦」では ---1970 年代は---青年たちの交流は途絶えた---、70 年代の国際交流空白期間---との記述がある。しかし実際は古関吉雄、高田聖史などによる交流は続いている、その参加者に青年層は多かった。

* NOVA VOJO :N-ro 561 majo 2019, EPA(エスペラント普及会)、A5 X24 頁のうち E.文は合計 6 頁半。
「第 28 回国際エス合宿ラポルト/田淵八州雄」は 3 月韓国での合宿、百年前の三・一独立運動などについて。

* Ponteto(Bulteno de Esperanto-Ligo en Regiono Kantoo) Majo 2019, n-ro 294 B5x20 頁のうち E.文 6 頁強。第 68 回関東 Esp. 大会(5 月末、東京龜戸)への参加呼びかけがトップ記事。4 月に亡くなられた遠井国夫さん関係の記事が 3 頁。「小林多喜二「蟹工船」のエス譯を読んで/佐藤守男」、「Cinaj gestudentoj kaj Shindo Kaneto/de Alesandra Madella」、「ベトナムでの第 9 回アジア大会(4 月末)(1)/堀泰雄」など。

* Novaĵoj Tamtam; n-ro 348/